

REPUBLIKA E KOSOVËS - REPUBLIKA KOSOVO - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
USTAVNI SUD
CONSTITUTIONAL COURT

Priština, dana 11 novembra 2024. godine
Br. Ref.:RK 2575/24

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju KI 180/ 24

Podnosilac

Domenik Prenkaj

Zahtev za vraćanje u pređašnje stanje

i

**Zahtev za ocenu ustavnosti presude [Pml. br. 304/2023] Vrhovnog suda Kosova
od 18. jula 2023. godine**

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Gresa Caka-Nimani, predsednica
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija
Bajram Ljatifi, sudija
Safet Hoxha, sudija
Radomir Laban, sudija
Remzije Istrefi-Peci, sudija
Nexhmi Rexhepi, sudija
Enver Peci, sudija i
Jeton Bytyqi, sudija

Podnosilac zahteva

- Zahtev je podneo Domenik Prenkaj iz sela Nec, opština Đakovica (u daljem tekstu: podnosilac zahteva), koga zastupa Visar Perlaska, advokat iz Đakovice.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava ustavnost presude [Rev. br. 304/2023] od 18. jula 2023. godine Vrhovnog suda Kosova (u daljem tekstu: Vrhovni sud), u vezi sa presudom [PAKR.br. 29/2023], do 3. marta 2023. godine Apelacionog suda Kosova (u daljem tekstu: Apelacioni sud), i presudom [PKR.br. 64/21], od 15. decembra 2022. godine, Osnovnog suda u Đakovici odeljenje za teška krivična dela (u daljem tekstu: Osnovni sud).
3. Osporenu presudu podnosilac zahteva je primio 24. avgusta 2023. godine.

Predmetna stvar

4. Predmetna stvar ovog zahteva je:
 - (i) zahtev za vraćanje u pređašnje stanje rokova za podnošenje zahteva; i
 - (ii) zahtev za ocenu ustavnosti presude [Pml. br. 304/2023] Vrhovnog suda, od 18. jula 2023. godine, za koji podnosilac zahteva tvrdi da krši osnovna prava i slobode zagarantovana članovima 24. [Jednakost pred zakonom], 30. [Prava optuženog] 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] 32. [Pravo na pravno sredstvo], 33. [Načelo legaliteta i proporcionalnosti u krivičnim postupcima] 54. [Sudska zaštita prava] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav).

Pravni osnov

5. Zahtev je zasnovan na stavovima 1 i 7 člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, članovima 22. (Procesuiranje podnesaka) i 47. (Indivudualni zahtevi) i 50 (Povraćaj u pređašnje stanje) Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 25. (Podnošenje zahteva i odgovora) Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

6. Dana 20. avgusta 2024. godine, podnosilac zahteva je putem pošte dostavio obrazac zahteva Sudu.
7. Dana 23. avgusta 2024. godine Sud je primio zahtev podnosioca zahteva podnet putem pošte.
8. Dana 2. septembra 2024. godine, predsednica Suda je odlukom [br. GJR. KI180/24] imenovala sudiju Radomira Labana za sudiju izvestioca i odlukom [br.KSH. KI180/24] Veće za razmatranje sastavljeno od sudija: Gresa Caka-Nimani (predsedavajuća), Bajram Ljatifi i Jeton Bytyqi (članovi).
9. Dana 5. septembra 2024. godine, o registraciji zahteva, Sud je obavestio: (i) podnosioca zahteva; (ii) Osnovni sud (iii) Vrhovni sud, i zatražio je da u roku od 15. (petnaest) dana od dana prijema dopisa dostave eventualne komentare u pisanom obliku.
10. Istog datuma, da bi Sud mogao da utvrdi da li je zahtev podnet u roku od 4. (četiri) meseca u skladu sa članom 49. Zakona o Sudu, zatražio je od Osnovnog suda da dostavi povratnicu kojom se dokazuje kada je podnosilac zahteva primio presudu [Pml.br. 304/2023] Vrhovnog suda, od 18. jula 2023. godine.

11. Dana 18.septembra 2024.godine, Sud je primio dokaz od Osnovnog suda da je osporena presuda uručen podnosiocu zahteva 24.avgusta.2023 godine.
12. Dana 1. oktobara 2024. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica slučaja

13. Dana 24. aprila 2020. godine, na osnovu spisa predmeta, oko 19:00 časova, u kući podnosioca zahteva, došlo je do verbalnog obračuna sa sada pokojnim D.Gj. Ovaj sukob je bio rezultat nesporazuma u vezi sa vraćanjem vozila podnosioca zahteva. Prema spisima predmeta, u početku je došlo do razmene reči, koja je eskaliralo sve do trenutka kada je podnosilac zahteva napao pokojnog D.Gj. nožem, dok je ovaj reagovao izvlačenjem pištolja. Nakon nekoliko minuta, istog dana, podnosilac zahteva je iz ormana uzeo lovačku pušku, napunio je patronama i izašao iz kuće kroz dvorišni prozor, goneći pokojnog D.Gj. Sa udaljenosti od dva do tri (2-3) metara pucao je jednom u njegovom pravcu. Kao posledica zadobijenih povreda pokojni D.Gj., je pao na zemlju i poslat je bez znakova života u bolnicu, gde je potvrđena njegova smrt.
14. Dana 15. aprila 2021. godine, Osnovno tužilaštvo u Đakovici - Odeljenje za teška krivična dela (u daljem tekstu: Osnovno Tužilaštvo), podiglo je optužnicu [PP/I.br. 38/2020] protiv podnosioca zahteva, kojom se isti teretio da je: (i) počinio krivično delo „*Teško ubistvo*“, predviđeno u članu 173. stav (1) podstav (1.3) Krivičnog zakonika Republike Kosovo (u daljem tekstu: KZRK); kao i (ii) krivično delo „*Neovlašćeno vlasništvo, kontrola ili posedovanje oružja*“ iz člana 336. stav (1) KZRK-a.“
15. Dana 15. decembra 2022. godine, Osnovni sud je doneo presudu [PKR.br. 64/21], kojom je: (i) proglasio podnosioca zahteva krivim za izvršenje krivičnog dela „*Teško ubistvo*“, predviđeno u članu 173. stav (1) podstav (1.3) KZRK-a, i time je izrekao kaznu zatvora u trajanju od dvadeset (20) godina i šest (6) meseci; kao i (ii) proglasio krivim zbog izvršenja krivičnog dela „*Neovlašćeno vlasništvo, kontrola ili posedovanje oružja*“ iz člana 366. stav (1), KZRK-a, i time je izrekao kaznu zatvora u trajanju od jedne (1) godine.
16. U prilog svojih nalaza u presudi [PKR.br. 64/21] od 15. decembra 2022. godine, Osnovni sud je dalje obrazložio:

„[...] Prilikom donošenja odluke o kazni optuženih, Sud je cenio sve okolnosti u smislu člana 69. i 70. KZRK-a, koje utiču na izbor vrste i visine kazne. [...] Kao otežavajuće okolnosti za optuženog D.P. za osnov je uzeo sledeće okolnosti: Visok stepen volje jer je optuženi lišio života brata od tetke koji je takođe bio njegov drug. Takođe i činjenica da je isto lice ranije osuđivano od strane ovog suda i to prema pravosnažnoj presudi ovog suda pod brojem P.br. 468/16, od 16.10.2017. godine, zbog krivičnog dela iz člana 188. KZRK-a, novčanom kaznom u iznosu od 200,00 evra [...]. Dok je, kao olakšavajuće okolnosti, Sud uzeo za osnov sledeće: njegovo ponašanje tokom sudskog razmatranja je bilo dobro. Imao je vrlo korektan stav, njegovu mladost, kajanje i izvinjenje porodici preminulog. Stoga, imajući u vidu sve ovo, Sud je došao do zaključka da će se izrečenim kaznama kao u izreci ove presude postići dejstvo i svrha kazne iz člana 38. KZRK-a i da su ove kazne kao takve, izrečene po uverenju Suda srazmerne sa počinjenim krivičnim delima. [...]“
17. U obrazloženju za oduzimanje oružja kojim je preminuli D.Gj., lišen života, Osnovni sud je istakao da je sudsko veće odlučilo da se od podnosioca oduzme: (i) jedna (1) lovačka puška sa serijskim brojem [947961]; (ii) jedan (1) revolver sa serijskim brojem [001274-0319] sa jednim (1) magacinom i pet (5) metaka kalibra 7,65 mm; (iii) jedna (1) vazдушna

puška sa serijskim brojem [H-72605]; (iv) jedna (1) vazdušna puška sa serijskim brojem [110101010]; (v) dva (2) noža i sekira; (vi) jedan (1) revolverski metak kalibra 7,65; kao i (vii) predmeti krivičnog dela.

18. Dana 30. decembra 2022. godine, podnosilac zahteva je uložio žalbu na presudu kojom je proglašen krivim za gore pomenuta krivična dela, konkretnije na presudu [PKR.br. 64/21] od 15. decembra 2022. godine Osnovnog suda, zbog: (i) bitnih povreda odredaba krivičnog postupka; (ii) pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja; (iii) povrede krivičnog zakona; (iv) odluke o krivičnoj sankciji.
19. Proizlazi da su protiv iste presude Osnovnog suda uložili žalbu: (i) Apelaciono Tužilaštvo Kosova; i (ii) ovlašćeni zastupnik oštećenih.
20. Dana 3. marta 2023. godine, Apelacioni sud doneo je presudu [PAKR.br. 29/2023], kojom je: (i) odbio kao neosnovane žalbe: a) Tužilaštva Apelacionog suda Kosova; b) Ovlašćenog predstavnika oštećenih; kao i c) podnosioca zahteva; i potvrdio presudu [PKR.br. 64/21] Osnovnog suda od 15. decembra 2022. godine.
21. Apelacioni sud je u obrazloženju presude [PAKR.br. 29/2023] od 3. marta 2023. godine naglasio:

„[...] pristup odlučnim činjenicama je bio pravičan i zakonit, nijedna činjenica nije ostala nedokazana, a osim što su dokazane ispravno, one su i potpuno i tačno obrazložene. Tako, u konkretnom slučaju, prvostepeni sud je jasno obrazložio mesto, vreme i način izvršenja krivičnog dela, kao i tvrdnju optuženog da je bio uplašen, da je sada pokojni napadao majku ili brata optuženog ili nekog od drugih članova porodice i da je i njemu samom direktno bilo zaprećeno [...]. Po oceni Apelacionog suda, prvostepeni sud je pravično i potpuno utvrdio i ocenio sve okolnosti koje utiču na određivanje vrste i visine kazne predviđene odredbama članova 69. i 70. KZRK-a. [...]“ Stoga, imajući u vidu sve okolnosti koje se nalaze u ožalbenoj presudi, okolnosti konkretnog slučaja, način razvoja kritičnog događaja, posebno kada je optuženi prethodno provocirao sada pokojnog nožem, zatim da je isti ranije osuđivan i to upravo za krivična dela predviđena kapitulacijom protiv tela i života, što uključuje i krivično delo za koje je optuženi oglašen krivim, zatim uzimajući u obzir broj pronađenog oružja kod optuženog, naravno, osim oružja kojim je tada počinjeno krivično delo, proizilazi da je kazna koju je prvostepeni sud izrekao optuženom pravična i zakonita [...]“.

22. Dana 9. juna 2023. godine, Podnosilac zahteva je podneo Zahtev za zaštitu zakonitosti Vrhovnom sudu, protiv presude [PAKR.br. 29/2023] Apelacionog suda od 3. marta 2023. godine, kao i presude [PKR.br. 64/2021] Osnovnog suda od 15. decembra 2022. godine, zbog: (i) bitnih povreda odredaba krivičnog postupka; kao i (ii) drugih povreda odredaba krivičnog postupka ako su takve povrede uticale na zakonitost sudske odluke.
23. Dana 18. jula 2023. godine, Vrhovni sud je doneo presudu [Pml. br. 304/2023], kojom je: (i) odbio kao neosnovan Zahtev za zaštitu zakonitosti podnosioca zahteva, podnet protiv presude [PAKR.br. 29/2023] Apelacionog suda od 3. marta 2023. godine kao i presude [PKR.br. 64/2021] Osnovnog suda od 15. decembra 2022. godine.
24. U obrazloženju presude [Pml. br. 304/2023] od 18. jula 2023. godine, Vrhovni sud je naglasio:

„[...] Vrhovni sud Kosova ocenjuje da navodi branioca osuđenog, da su presude obuhvaćene bitnim povredama odredaba krivičnog postupka i povredama

krivičnog zakona neosnovani. [...]. Stoga je pristup odlučnim činjenicama bio pravičan i zakonit; nijedna činjenica nije ostala neutvrđena i, sem što su pravično utvrđene, iste su obrazložene na potpun i tačan način. [...]. Isto tako, u pogledu navoda da nisu dati dovoljni razlozi u vezi sa materijalnim dokazima, uključujući i veštačenje psihijatrije, ovaj sud ocenjuje da ovo ne stoji, jer su u obrazloženju presude prvostepenog suda dati dovoljni razlozi gde se pravilno zaključuje da se na osnovu dokazanih činjenica i okolnosti od strane stranaka ne može dokazati da je način ponašanja sada pokojnog doveo osuđenog u jak psihički šok, koji je mogao uticati na izvršenje krivičnog dela. [...]. Ovaj sud smatra da u konkretnom slučaju ne može biti reči o postojanju ubistva u stanju jakog psihičkog šoka. [...]. Ovo iz razloga jer se u razvoju ovog događaja nisu stekli uslovi da se smatra da radnje osuđenog sadrže elemente krivičnog dela, ubistvo u stanju teškog duševnog šoka, kako tvrde branioci osuđenog. [...].“

Navodi podnosioca zahteva

Zahtev podnosioca zahteva za vraćanje u pređašnje stanje

25. Podnosilac zahteva traži od Suda da dozvoli vraćanja u pređašnje stanje roka za podnošenje zahteva. Isti, potvrđuje da: *„pošto nije protekla godina dana od kada je istekao zakonski rok za traženje vraćanja u pređašnje stanje, tražimo od Ustavnog suda da ovaj slučaj tretira kao da je zahtev podnet u predviđenom roku.“*
26. U vezi sa zahtevom za vraćanje u pređašnje stanje od strane Suda, podnosilac zahteva tvrdi da isti, bez njegove krivice, nije bio u mogućnosti da podnese zahtev Sudu u utvrđenom roku.
27. Podnosilac zahteva ne navodi druge činjenice i razloge za dozvolu vraćanja u pređašnje stanje.

Ostali navodi podnosioca zahteva

28. Sud podseća da podnosilac zahteva osporava ustavnost presude [Pml. br. 304/2023] Vrhovnog suda, od 18. jula 2023. godine, za koju podnosilac zahteva tvrdi da krši osnovna prava i slobode zagarantovane članovima 24. 30. 31. 32. 33. i 54 Ustava.
29. Podnosilac zahteva, za osporenu presudu tvrdi da je Vrhovni sud u okolnostima njegovog konkretnog slučaja površno doneo svoje nalaze, te da isti nije ni razumeo tok događaja što je dovelo do ubistva, navodeći dalje: *„izgleda da Sud ne zna činjenicu da je svedok K.B majka osuđenog, pokojni je imao 2 revolvera kod sebe, pokojni je sve vreme pretio da će sve pobiti, pokojni je bio pod uticajem supstanci i alkohola“.*
30. Podnosilac zahteva dalje tvrdi da Vrhovni sud nije pravilno kvalifikovao krivično delo prema KZRK-u, dalje navodeći da se ubistvo pod okolnostima konkretnog slučaja smatra počinjenim „u stanju teškog psihičkog šoka“, a to zasniva na spise predmeta koji detaljno pokazuju način kako se slučaj desio na datum 24. aprila 2020. godine.
31. Konačno, nadovezujući se sa nalazima i kvalifikacijom krivičnog dela koje je počinio podnosilac zahteva, docnji navodi da su redovni sudovi površno pregledali činjenice, i da iste nisu uključene u pravni osnov i neophodnu pravnu kvalifikaciju.

Relevantne ustavne i zakonske odredbe

USTAV REPUBLIKE KOSOVO

Član 24. [Jednakost pred Zakonom]

1. *„Pred zakonom su svi jednaki. Svako ima pravo na jednaku zakonsku zaštitu, bez diskriminacije.*
2. *Niko se ne sme diskriminisati na osnovu rase, boje, pola, jezika, veroispovesti, političkog ili nekog drugog uverenja, nacionalnog ili društvenog porekla, veze sa nekom zajednicom, imovine, ekonomskog ili socijalnog stanja, seksualnog opredeljenja, rođenja, ograničene sposobnosti ili nekog drugog ličnog statusa.*
3. *Načelo jednakosti pred zakonom ne sprečava sprovođenje i usvajanje privremenih mera, neophodnih za zaštitu i napredak prava pojedinaca i grupa koje nisu jednake. Takve mere se mogu sprovoditi samo do ostvarenja cilja radi kojeg su uspostavljene.“*

Član 30. [Prava optuženog]

„Svako ko je optužen za krivično djelo uživa sljedeća minimalna prava:

- (1) da se odmah, na jeziku koji razumije, obavijesti o prirodi i razlozima optužbe pokrenute protiv njega/nje;*
- (2) da se obavijesti o svojim pravima, na osnovu zakona;*
- (3) da ima dovoljno vremena i sredstava za pripremanje svoje odbrane;*
- (4) da dobije besplatnu pomoć prevodioca, ako ne govori ili ne razumije jezik na kojem se sprovodi suđenje;*
- (5) pravo na branioca kojeg odabere, da slobodno komunicira sa istim i, ako nema dovoljno sredstava, ovu pomoć dobije besplatno;*
- (6) da se ne primorava da svjedoči protiv sebe ili prizna krivicu.“*

Član 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje]

1. *„Svakome se garantuje jednaka zaštita prava pred sudom, ostalim državnim organima i nosiocima javnih nadležnosti.*
2. *Svako ima pravo na javno, nepristrasno i pravično razmatranje odluka o pravima i obavezama ili za bilo koje krivično gonjenje koje je pokrenuto protiv njega/nje, u razumnom roku, od strane nezavisnog i nepristrasnog, zakonom ustanovljenog, suda“.*

Član 32. [Pravo na pravno sredstvo]

„Svako lice ima pravo da koristi pravna sredstva na sudske i administrativne odluke, koje uskraćuju njena/ njegova prava ili interese, na zakonom propisan način.“

Član 33.

[Načelo legaliteta i proporcionalnosti u krivičnim postupcima]

„1. Niko se ne može proglasiti krivim ili kazniti za krivično djelo koje, u momentu izvršenja, nije bilo određeno zakonom kao krivično djelo, osim za djela, koja su u periodu u kojem su počinjena, na osnovu međunarodnog prava, smatrana genocidom, ratnim zločinima ili zločinima protiv čovječnosti.

2. Kazna koja je izrečena za neko krivično djelo ne može biti strožija nego što je bila određena zakonom u vrijeme kada je djelo počinjeno.

3. Visina kazne ne smije biti u disproportiji sa krivičnim djelom.

4. Kazne se određuju na osnovu zakona koji je bio na snazi u vrijeme kada je djelo počinjeno, izuzev onih slučajeva kada je kasnije primjenjeni zakon povoljniji po izvršioca krivičnog djela.“

Član 54.

[Sudska zaštita prava]

„Svako ima pravo na sudsku zaštitu u slučaju kršenja ili uskraćivanja nekog prava koje je garantovano ovim Ustavom ili zakonom, kao i pravo na efikasne pravne mere ukoliko se utvrdi da je pravo prekršeno.“

ZAKON Br. 03/L-121 O USTAVNOM SUDU REPUBLIKE KOSOVO

Član 50.

Povraćaj u pređašnje stanje

„Ukoliko podnosilac nije bio u mogućnosti da podnese podnesak u predviđenom roku bez svoje krivice, Ustavni sud je dužan da, na osnovu podneska podnosioca, isti vrati u pređašnje stanje.“ Podnosilac je dužan da podnese podnesak o povraćaju u pređašnje stanje u roku od petnaest (15) dana, od dana kada je prestao razlog propuštanja i ujedno je dužan da obrazloži svoj zahtev. Povraćaj u pređašnje stanje nije dozvoljen ukoliko je prošla godina ili više od dana proteka roka određenog ovim zakonom.“

ZAKONIK BR. 06/L-074 O KRIVIČNOM ZAKONIKU REPUBLIKE KOSOVO

Član 173.

Teško ubistvo

„1. Kazna zatvora od najmanje deset (10) godina ili kazna doživotnog zatvora izreći će se izvršiocu koji:

1.1. liši života dete;

1.2. liši života trudnicu;

1.3. liši života člana porodice;

- 1.4. liši života drugo lice na svirep i podmukao način;
- 1.5. liši života drugo lice i tom prilikom ugrozi živote jednog ili više drugih lica;
- 1.6. liši života drugo lice u cilju pribavljanja imovinske koristi;
- 1.7. liši života drugo lice u cilju izvršenja ili prikrivanja drugog krivičnog dela, ili u cilju sprečavanja tog lica da svedoči ili da na drugi način pruži informacije policiji ili u krivičnom postupku;
- 1.8. liši života drugo lice iz osvete ili drugih niskih pobuda, uključujući tu i odnos povodom svedočenja ili pružanja informacije na drugi način policiji ili u krivičnom postupku;
- 1.9. liši života službeno lice pri vršenju službene dužnost ili u vezi sa službenom dužnošću;
- 1.10. liši života drugo lice zbog pobude zasnovane na nacionalnosti, jezika, verskog ubeđenja ili nepostojanja verskog ubeđenja, boje kože, pola, rodnog identiteta, seksualnog opredeljenja ili zbog njihove naklonosti prema osobama koje imaju neku od prethodno navedenih zaštićenih osobina;
- 1.11. svesno izvrši dva ili više ubistava, osim dela propisanih u članovima 174. i 176. ovog zakonika; ili
- 1.12. liši drugo lice života, a ranije je bio osuđen za ubistvo, osim dela propisanih u članovima 174. i 176. ovog zakonika;
- 1.13. Pripremne radnje za bilo koji podstav, iz stava 1. ovog člana, su kažnjive.“

Član 174.

Ubistvo izvršeno u stanju jake razdraženosti

„Ko liši života drugog u stanju jake razdraženosti izazvane bez njegove krivice napadom, ponižavanjem ili teškim vređanjem od strane ubijenog lica, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do deset (10) godina.“

Član 366.

Neovlašćeno vlasništvo, kontrola ili posedovanje oružja

„1. Ko drži u vlasništvu, kontroliše ili poseduje oružje u suprotnosti sa važećim zakonom koji uređuju takvo oružje, kazniće se novčanom kaznom u iznosu do sedam hiljada petsto (7,500) evra ili kaznom zatvora u trajanju do pet (5) godina.

2. Ako krivično delo iz stava 1. ovog člana uključuje više od četiri (4) komada oružja, ili više od četiristo (400) metaka, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od dve (2) do deset (10) godina.

3. Oružje u vlasništvu, kontroli ili posedu, u suprotnosti sa odredbama ovog člana biće oduzeto.“

Ocena prihvatljivosti zahteva

32. Sud prvo razmatra da li je zahtev ispunio uslove prihvatljivosti utvrđene Ustavom i dalje precizirane Zakonom i predviđeni Poslovníkom.
33. S tim u vezi, Sud se prvobitno poziva na stavove 1. i 7. člana 113. [Nadležnost i ovlašćene strane] Ustava, koji utvrđuju:

„1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

[...]

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.“

34. Sud takođe razmatra da li zahteva je podnosilac zahteva ispunio kriterijume prihvatljivosti utvrđene članovima: 47. (Individualni zahtevi), 48. (Tačnost podneska) i 49. (Rokovi) Zakona, koji propisuju:

Član 47. (Individualni zahtevi)

„1. Svaka osoba ima pravo da od Ustavnog suda zatraži pravnu zaštitu ukoliko smatra da njena Ustavom zagantovana prava i slobode krši neki javni organ.

2. Osoba može da podnese pomenuti podnesak samo nakon što su iscrpljena sva ostala zakonom određena pravna sredstva.“

Član 48. (Tačnost podneska)

„Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode sumu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori.“

Član 49. (Rokovi)

„Podnesak se podnosi u roku od četiri (4.) meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku [...].“

35. U pogledu ispunjenosti ovih kriterijuma, Sud nalazi sledeće: (i) podnosilac zahteva je ovlašćena strana u smislu stava 7 člana 113 Ustava; (ii) isti osporava akt javne vlasti, odnosno presudu [Pml. br. 304/2023] Vrhovnog suda, od 18. jula 2023. godine, za koji podnosilac zahteva tvrdi da krši osnovna prava i slobode zagantovane članovima 24. 30. 31. 32. 33. i 54. Ustava.
36. U ovom aspektu, Sud ističe da mimo kriterijuma od 4. (četiri) meseca utvrđenog članom 49. Zakona za podnošenje zahteva pred Sudom, po postupku utvrđenom u stavu 7 člana 113. Ustava, odnosno individualnih zahteva, postoji i tačka (c) stava (1) pravila 34. (Kriterijumi prihvatljivosti) Poslovnika o radu, koja utvrđuje sledeće:

Pravilo 34. (Kriterijum o prihvatljivosti)

„(1) Sud može smatrati zahtev prihvatljivim:

[...]

c) ako je zahtev podnet u roku od četiri meseca od dana kada je odluka o poslednjem delotvornom pravnom sredstvu dostavljena podnosiocu zahteva,

i

[...]“.

37. Prvobitno, Sud ponavlja da je predmetna stvar ovog zahteva,

(i) zahtev za vraćanje u pređašnje stanje rokova za podnošenje zahteva; i,

(ii) zahtev za ocenu ustavnosti presude [Pml. br. 304/2023] Vrhovnog suda, od 18. jula 2023. godine, za koji podnosilac zahteva tvrdi da krši osnovna prava i slobode zagarantovana članovima 24. 30. 31. 32. 33. i 54. Ustava.

38. U tom pravcu, podnosilac zahteva traži od Suda da, u skladu sa članom 50. Zakona, vrati rok za podnošenje zahteva, pošto je sam upoznat sa činjenicom da je prihvatio osporenu presudu Vrhovnog suda 24. avgusta 2023. godine, kako je sam izjavio u dostavljenom zahtevu, i da je zahtev dostavio Sudu 20. avgusta 2023. godine, što znači nakon osam (8) meseci i dvadeset i šest (26) dana nakon isteka roka od četiri (4) meseci, predviđenog u članu 49. Zakona.

39. Shodno tome, ono što Sud prvo mora da utvrdi u konkretnom zahtevu jeste da li je zahtev za vraćanje u pređašnje stanje rokova za podnošenje zahteva Sudu, prema članu 50. Zakona, osnovan, odnosno da li zahtev podnosioca zahteva ispunjava sve uslove utvrđene članom 50. zakona koji omogućavaju Sudu da prihvati zahtev i vrati rok za podnošenje zahteva ovom sudu.

40. Utvrđivanje da li zahtev podnosioca zahteva ispunjava uslove iz člana 50. Zakona, u formalnom smislu, je ono što će utvrditi ishod drugog navoda podnosioca zahteva, iznetog u zahtevu, a to je utvrđivanje navodnih povreda, konkretnije članova 24, 30, 31, 32, 33. i 54. Ustava, za koje isti navodi da su povređene osporenim presudom, tačnije presudom [Pml.br. 304/2023] Vrhovnog suda od 18. jula 2023. godine.

41. U kontekstu zahteva podnosioca zahteva za vraćanje roka u pređašnje stanje, Sud najpre podseća na sadržaj člana 50. (Vraćanje u pređašnje stanje) Zakona, koji utvrđuje sledeće:

„Ukoliko podnosilac nije bio u mogućnosti da podnese podnesak u predviđenom roku bez svoje krivice, Ustavni sud je dužan da, na osnovu podneska podnosioca, isti vrati u pređašnje stanje.“ Podnosilac je dužan da podnese podnesak o povraćaju u pređašnje stanje u roku od petnaest (15) dana, od dana kada je prestao razlog propuštanja i ujedno je dužan da obrazloži svoj zahtev. Povraćaj u pređašnje stanje nije dozvoljen ukoliko je prošla godina ili više od dana proteka roka određenog ovim zakonom.“

42. Na osnovu sadržaja člana 50. Zakona, kako bi se usvojio zahtev za vraćanje u pređašnje stanje, moraju se ispuniti sledeći uslovi: (i) podnosilac zahteva mora da dokaže da nije bio u mogućnosti da podnese zahtev u predviđenom roku bez svoje krivice, odnosno roka od četiri (4. (četiri) meseca utvrđenog članom 49. Zakona; (ii) podnosilac zahteva treba da podnese zahtev za vraćanje u pređašnje stanje u roku od petnaest (15) dana, od odstranjivanja prepreke; (iii) podnosilac zahteva treba da obrazloži svoj zahtev; i (iv) da nije prošla jedna godina ili više od dana proteka roka određenog zakonom za podnošenje zahteva Sudu. Ovi uslovi su kumulativni (vidi slučajeve Suda [KI163/20](#),

podnosilac zahteva „*Inter-Eminex*“, rešenje o neprihvatljivosti, od 18. februara 2021. godine, stav 48; vidi i slučaj Suda [KI185/20](#), podnosilac zahteva „*ENA Sh.A*“, rešenje o neprihvatljivosti od 29. aprila 2021. godine stav 47).

43. Sud ponavlja da je dužan da usvoji ili ne vraćanje roka na predašnje stanje, na osnovu svoje ocene, u svakom slučaju posebno, ako su ispunjeni uslovi utvrđeni u članu 50. Zakona i koji su kumulativni. U tom kontekstu, Sud ističe da se član 50. Zakona odnosi na zahteve podnosioca zahteva prilikom podnošenja zahteva Sudu, kojim se traži vraćanje roka u predašnje stanje u slučaju da docniji mogu da potkrepe zahtev ispunjavanjem svih kriterijuma utvrđenih članom 50. Zakona.
44. Sud ima saznanja o okolnostima slučaja i to nakon analize svih spisa predmeta. Takođe, s tim u vezi, Sud podseća da podnosilac zahteva tvrdi da, bez svoje krivice, nije bio u mogućnosti da podnese zahtev Sudu u utvrđenom roku, ali za ovu činjenicu ne iznosi konkretne činjenice u kako bi se Sud uverio da se podnosilac zahteva zaista nalazio u onim okolnostima koje su onemogućile da se zahtev uputi Sudu, u zakonskom roku. Sud podseća da je jedino obrazloženje kojom podnosilac zahteva potkrepljuje ovaj zahtev sledeće: „*pošto nije protekla godina dana od kada je istekao zakonski rok za traženje vraćanja u predašnje stanje, tražimo od Ustavnog suda da ovaj slučaj tretira kao da je zahtev podnet u predviđenom roku.*“
45. Sud, pozivajući se na gore navedenu razradu, a posebno na spise predmeta dostavljenih u njegovom zahtevu i datom obrazloženju dostavljenom Sudu, kojim posebno traži vraćanje u predašnje stanje zahteva, ocenjuje da ovaj zahtev ne ispunjava navedene uslove utvrđene članom 50. Zakona. U ovom kontekstu, Sud, na osnovu spisa predmeta i njegovog objašnjenja datog u zahtevu podnosioca zahteva, ocenjuje da podnosilac zahteva (i) nije dokazao da, bez svoje krivice, nije bio u mogućnosti da podnese zahtev u određenom roku iz člana 49. Zakona; i (ii) shodno tome nije uspeo da obrazloži svoj zahtev za povratak u predašnje stanje ; i konačno (iii) nije dokazao da je podneo zahtev za vraćanje u predašnje stanje u roku od 15 (petnaest) dana od otklanjanja smetnje.
46. Stoga, u tom pravcu, nakon gornjeg zaključka Suda za neispunjenje predviđenih zakonskih uslova od strane podnosioca zahteva za povraćaj u predašnje stanje, Sud podseća da je svrha zakonskog roka od 4. (četiri) meseca, prema članu 49. Zakona i prema pravilu 34. (1) (c) Poslovnika o radu, promovisati pravnu sigurnost, osiguravajući da slučajevi koji se odnose na ustavna pitanja treba rešavati u razumnom roku i ranije odluke ne treba da budu stalno otvorene za osporavanje (vidi, između ostalog, slučajeve Suda [KI48/21](#) podnosilac zahteva *Xhavit R. Sadrija*, rešenje o neprihvatljivosti od 30. juna 2021. godine, stav 44; i [KI45/21](#) podnosilac zahteva *Samedin Bytyqi*, rešenje o neprihvatljivosti od 20. maja 2021. godine, stav 35.; vidi takođe, između ostalog, slučaj ESLJP-a [Mocanu i drugi protiv Rumunije](#), br. 10865/09, 45886/07 i 32431/08, od 17. septembra 2014. godine, stav 258.)
47. Ovaj rok takođe omogućava potencijalnom podnosiocu zahteva da razmotri da li želi da podnese zahtev i ako želi, da odluči o konkretnim žalbama i argumentima koje treba izneti i istovremeno olakšava utvrđivanje činjenica u ovom slučaju, pošto vremenom, svako pravično razmatranje pokrenutih pitanja postaje problematično (vidi slučaj ESLJP-a [Sabri Gunes protiv Turske](#), br. 27396/06, presuda od 29. juna 2012. godine, stav 39.; takođe slučaj Suda [KI12/20](#), sa podnositeljkom zahteva *Hamijete Dinarama-Daija*, rešenje o neprihvatljivosti, od 6. novembra 2020. godine, stav 42).
48. Ovo pravilo precizira rok za kontrolu koju vrši Sud i upozorava pojedince i državne organe na vremenski rok nakon kojeg takva kontrola više nije moguća (vidi odluku ESLJP-a [Walker protiv Ujedinjenog Kraljevstva](#), br. 34979/97, od 25. januara 2000. godine; vidi takođe presudu ESLJP-a, [Sabri Gunes protiv Turske](#), citiran iznad, stav

40.; vidi i slučajeve Suda [KI53/18](#), podnosilac zahteva *Hajri Ramadani*, rešenje od 6. decembra 2018. godine, stav 45; [KI115/20](#), podnosilac *Muharrem Rama*, rešenje o neprihvatljivosti od 2. decembra 2021. godine, stav 56).

49. U zaključku, iz prethodno razrađenih razloga, Sud nalazi da (i) zahtev ne ispunjuje uslove utvrđene u članu 50. Zakona za povratak u pređašnje stanje i, kao posledica toga (ii) zahtev nije podnet u zakonskom roku utvrđenom članom 49. Zakona i pravilom 34. (1) (c) Poslovnika o radu i shodno tome, nakon gornjeg zaključka, Sud smatra da je zahtev podnet nakon osam (8) meseci i dvadeset i šest (26) dana nakon isteka roka od četiri (4) meseci, predviđenog u članu 49. Zakona o sudu. Stoga, sud ne može da razmatra meritum slučaja, odnosno da li su osporenim presudom povređeni članovi 24, 30, 31, 32, 33. i 54. Ustava.
50. Stoga, na osnovu iznetog obrazloženja, Sud zaključuje da je zahtev podnosioca zahteva podnet van zakonskog roka utvrđenog članom 49. Zakona i pravilom 34. (1) (c) Poslovnika o radu, i kao takav isti je neprihvatljiv kao neblagovremen.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa stavom 7 člana 113. Ustava, članovima 47. i 49. Zakona i pravilom 34. (1) (c) Poslovnika o radu, dana 1. oktobra 2024. godine, jednoglasno,

ODLUČUJE

- I. DA ODBACI zahtev za povraćaj u pređašnje stanje
- II. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- III. DA DOSTAVI ovo rešenje stranama;
- IV. DA OBJAVI ovo rešenje u Službenom listu, u skladu sa stavom 4 člana 20. Zakona;
- V. Ovo rešenje stupa na snagu na dan objavljivanja u Službenom listu Republike Kosovo, u skladu sa stavom 5 člana 20. Zakona.

Sudija izvestilac

Radomir Laban

Predsednica Ustavnog suda

Gresa Caka-Nimani